

H(is). M(ajesty). Eliot

Una de les idees subjacents del discurs d'Eliot postula que el poeta és el millor crític de poesia. Sens dubte es tracta d'una autolegitimació que doni un argument d'autoritat a la revisió de l'evolució de la teoria poètica anglesa des del segle XVI fins al XIX a través d'autors com Pembruck, Dryden, Coleridge, Wordsworth, Johnson, etc., que fa al llarg del llibre, però és la clau també que deixa al descobert un pensament aristocratitzant de l'activitat literària. En efecte, la dependència recíproca de la utilitat de la crítica i de la utilitat de la poesia la fonamenta en la idea de la distinció entre bona i mala poesia que pot arribar a aconseguir només una persona que s'hagi format dins d'una tradició literària concreta que li aportï un bagatge de lectura suficient per reconèixer els paràmetres que al llarg del temps s'han valorat. Diu, literalment, en la introducció: "No puc acceptar cap teoria que es fonamenti només en una base psicològica individual" i justifica així la figura del crític com el traductor necessari que pot valorar amb seny la producció poètica que un lector "normal" podria no apreciar correctament.

Aquesta recerca d'unes característiques pròpies del fet literari pervivents en la història dins d'un cànon i d'una tradició determinada és justificada en el marc d'un corrent d'estudi literari, el *new criticism*, que a partir del primer terç del segle pretenia organitzar i sistematitzar l'especificitat literària prescindint de qualsevol element extern; però resulta avui, després de la deconstrucció i del postcolonialisme, una visió obsoleta i amb un aire massa elitista (les conferències que formen l'obra són dels anys 1932 i 1933).

Tot i que al final del volum s'arriba a la conclusió que la poesia pot semblar diferent a esperits i generacions diferents igualment preparats per apreciar-la i que les funcions de la poesia canvien amb la societat i el públic, de manera que qualsevol llei en aquest terreny no és objectiva sinó que és la imposició d'un criteri legislador del moment, no renuncia mai a la idea que el

contingut, la comunicació, el que es transmet, és el menys important i que hi ha una essència poètica, com una força misteriosa, que actua sobre el lector mentre està distret mirant d'entendre un missatge. El que es comunica és el poema en si, no l'experiència o idea que hi ha, de manera que el poema té una vàlua objectiva al marge de la lectura i fins i tot encara que no es llegeixi, i això és d'una absurditat tan colossal com afirmar, com es fa, que l'obra de Shakespeare abandonada al mig de l'univers sense que ningú en tingui notícia és l'excel·lència absoluta.

Hi ha un sol error: pensar que els paràmetres de valoració estètica tradicionals que han permès un judici sobre la poesia no estan relacionats amb el temps ni amb circumstàncies extraliteràries. Tota decisió sobre la inclusió o exclusió d'un cànon o d'una preceptiva és ideològica i comporta el silenciament d'una part de l'expressió literària que, des que es produeix, també té una funció. Basar-se en la forma com s'escriu un poema és només una de les opcions i la prova és que si l'obra de Shakespeare, per agafar l'exemple d'abans, té cap interès avui no és pels seus versos o les seves imatges (que ja no són tals si s'han de traduir), sinó per la capacitat d'implicar el públic en una adaptació al món actual de les situacions que presenta. D'altra banda, apareixen sovint en el discurs figures importants que denuncien l'arbitrarietat de moltes afirmacions, com ara que la Shelley li causa aversió no perquè no li agradi a ell sinó perquè no és bona, perquè no és "coherent, madura i basada en l'experiència" i, per l'altra, que Keats és "encantador". Potser la frase que resumeix més concisament i precisa la seva manera d'entendre la relació poesia-crítica és la que diu que la crítica és bona quan el crític adopta la personalitat de l'autor que critica, la qual cosa suposa la negació d'un element imprescindible en el procés literari: el lector i la seva recepció de l'obra, aspecte refusat pels corrents crítics actuals a partir de la reivindicació que en fan alguns aspectes de la

semiòtica i de l'hermenèutica.

Caldria preguntar-se, finalment, si la publicació d'aquesta obra respon a la voluntat d'omplir un buit important en la traducció al català de textos destacats per a l'estudi de la crítica literària del segle XX o si, al contrari, pretén presentar-la amb plena vigència doctrinal, la qual cosa voldrien aprofitar sospitosament alguns poetes-editors per fonamentar un estat d'opinió curiós que reconegui "els poetes com els legisladors no reconeguts de la humanitat", capaços de perpetuar una sola gran tradició poètica que només és accessible al cercle dels escollits, al qual no tenen accés aquells que llegeixen poesia per trobar-hi alguna cosa.

■ RAÛL-DAVID MARTÍNEZ

Funció de la poesia
i funció de la crítica

T. S. Eliot
Columna, 1995
Traducció de Jordi Ainaud